

הגדה של פסח ליל הסדר עם חב"ד

בשילוב הלכות ומנהגי חב"ד,
איורים מנחים, ביאורי מילים,
פתגמים ואמרות מהרבי מליובאוויטש,
שירים ופזמונים

סימני הסדר

"ליל הסדר" נקרא כן בגלל התנהלותו ה'מסודרת' מאוד: כיון שבערב זה אנו מקיימים הרבה מצוות גדולות וחשובות, המורכבות מפריטים ותדריכים הלכתיים רבים, קבעו חז"ל ללילה זה "סדר" מדוקדק על-מנת שלא לגרום לבלבול ולטעויות.

זו גם הסיבה ל"סימני הסדר" המופיעים בפתחה של ה"הגדה": סימנים אלו מהווים בעצם "קודי-הנחייה" וראשי פרקים לשלבי ה"סדר" השונים, המבטיחים שנבצע הכל בהידור ובקפדנות – ולפי הסדר.

אלו הם 15 'סימני הסדר' (בחרוזים) שננהג בצמידות אליהם במשך ליל הסדר ואמירת ה"הגדה":

קַדֵּשׁ. וְרַחֵץ.

פַּרְפֵּס. יַחֵץ.

מְגִיד. רַחֲצָה.

מוֹצִיא. מִצָּה.

מָרֹר. פּוֹרֵךְ.

שְׁלֵחַן - עוֹרֵךְ.

צָפוּן. בִּרְךְ.

הִלַּל. נִרְצָה:

הרבי אומר

בדיקת-חמץ בנפש: החמץ מסמל התנשאות. כשם שהחמץ הינו בצק התופח ומתרום, כך בעל גאווה חש עליונות ביחס לסובבים אותו. ערב פסח, זה הזמן המתאים ל'בדיקת חמץ' יסודית בנפש האדם, וביעור כל פירור של יהירות. חסד מול חסד: הזמנת כל נזקק לשולחן הסדר שלנו, קשורה בקשר הדוק עם היציאה ממצרים. גאולת מצרים הייתה חסד טהור מה', חרף מצבו הירוד של עם ישראל. אף אנו מעניקים לכל נצרך, מבלי לבדוק במעשיו ולצפות לתמורה כלשהי.

קידוש

עריכת הקידוש

ממלאים כוס מלאה של יין או מיץ ענבים לשם עריכת הקידוש, וזו נחשבת לכוס הראשונה מתוך ארבע הכוסות שמצוה לשתות ב"ליל הסדר".

במשך השנה מקדש ראש המשפחה או עורך הסעודה ושאר המשתתפים מסתפקים בשמיעה ממנו, אך בליל הסדר מצוה על כל אחד ואחת לשתות 'ארבע כוסות' ולכן אומר כל אחד לעצמו את נוסח הקידוש ביחד עם עורך-הסדר.

נהוג לעמוד בעת הקידוש. ומקדשים כולם ביחד: כל משתתף לוקח את הכוס בימינו, מוסרו לשמאלו ומניחו על כף ידו הימנית כשהיא כפופה קצת. מגביהים את הכוס מעל השולחן (בכ"ד 24 ס"מ).

חשיבות רבה יש בשיתוף הילדים בכל תהליכי הסדר ומנהג ישראל לחלק להם אגוזים ושקדים על מנת שישארו ערניים. חלוקת האגוזים תסייע בהשגת המטרה.

הרכיב אומר

חינוך מתחיל בלידה: האירועים במצרים היו תהליך של היווצרות ולידת "עם ישראל" כעם עצמאי. עוד בטרם נגאלו ממצרים, קיימו בני ישראל את מצות קרבן-פסח ומצות מילה. כמו בלידת העם היהודי, כך בלידת כל ילד יהודי – כבר מגיל אפס, על ההורים לחנך את הילד על ברכי מורשת ישראל.

לפני אמירת "מה נשתנה" מוזגים שוב כוס מלאה של יין (זוהי הכוס השניה), מסיימים מעט את ה"קערה" הצידה ומכסים את המצות.

הילדים – בנים ובנות – שואלים כעת את "ארבע הקושיות" ("מה נשתנה"); אחריהם גם המבוגרים ואומרים את נוסח הקושיות*:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות. שפכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת. הלילה הזה שתי פעמים: שפכל הלילות אנו אוכלין חמץ או מצה. הלילה הזה כלו מצה: שפכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות. הלילה הזה מרור: שפכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין. הלילה הזה בלנו מסבין:

מחזירים את ה"קערה" למקומה, מקפלים שוב חלק מהמפה המכסה את המצות על-מנת לגלותם, ואומרים את נוסח ההגדה במתכונת של "תשובה" ל"ארבע הקושיות", ה"תשובה" - ה"הגדה" נפתחת בקטע "עבדים היינו":

עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו בלנו חכמים בלנו נבונים בלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח:

מטבילין שתי פעמים – טובלים את הכרפס במי מלח, ואת המרור בחרוסת. **מסבין** – יושבים בהסיבה, בהטיה לצד שמאל, כמנהג בני אצולה בימים עברו.

הרבי אומר

טוב לצדיק - טוב לשכנו: ההגדה הושיבה את החכם בסמוך לרשע, למרות השוני העצום ביניהם. יש כאן מסר מעודד לרשע, שיש לו סיכוי להשתפר, שכן החכם לציידו. זו גם קריאה לחכם – עליך להקדיש את כישרונותיך ולסייע לרשע לחזור למוטב!

*סדר הקושיות בהגדה זו הן בנוסח חב"ד, בנוסחאות אחרות סדר הקושיות שונה.

רְחִצָּה

נטילת ידים לסעודה עם ברכה

לפני אכילת המצה, יש לטוֹל את הידים: ממלאים ספל במים, אוֹחוֹזים בו ביד שמאל ושופכים שלוש פעמים על יד ימין, אַחֲרֵיכֶן מעבירים את הספר ליד ימין, אוֹחוֹזים בו ביד ימין ושופכים שלוש פעמים על יד שמאל, מְנִיחים את הספר הריק, מְגַבְּיִים את הידים משפשפים ומְבַרְכִים:

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם:

מְנַגְּבִים הַיָּטֵב אֶת הַיָּדַיִם.

הרבי אומר

הקפיצה למים של נחשון: כאשר גילו בני ישראל את הצבא המצרי רודף בעקבותיהם, נחלקו הדעות: חלק צידדו בתפילה, אחרים במלחמה, והיו שרצו להתאבד או לשוב למצרים. נחשון, התחיל פשוט ללכת לתוך הים. הוא הבין, כי היות וה' הודיע שהעם בדרך להר סיני, בודאי הדבר אפשרי. והנס אכן אירע, הים נבקע, גם בחיינו אנו נדרשים לקפוץ אל הים ולעשות את רצון ה' ללא התעסקות בדברים צדדיים שיכולים להפריע.

גאווה יהודית – נוסחה מנצחת: הפסח הראשון בהיסטוריה, מעניק שיעור מאלף עוצמה יהודית מהי: הכבש היווה אליל מקודש במצרים, ולמרות הסיכון הרב, שחטו אותו בני ישראל בפומבי, בהצהירם בגאון כי סופם של המצריים קרב ובא! התקיפות וההחלטיות בה נאמרו הדברים, הם שהטילו פאניקה על המצריים וגרמו למלחמת אחים ביניהם.

טוב: חודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו: פותח
את ידך ומשביע לכל חי רצון: פרוך הנגבר אשר
יבטח ביי ותיה יי מבטחו:

מרימים את כוס היין, ומברכים:

כְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַנֶּפֶשׁ:
ושותים את הכוס השלישית כולה בהסיבה.

מוזגים את הכוס הרביעית במלואה, ופותחים את הדלת לכבוד אליהו הנביא.
דקות אלו שבהם הדלת פתוחה נחשבות ל"עת רצון" – זמן לבקש בקשות
ומשאלות.

שני "מתנדבים" ניגשים לפתוח את הדלת, כשבידם נרות (לא בשבת!) וכל
המסובים אומרים יחדיו:

שְׂפוּךְ חֲמַתְךָ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּךָ. וְעַל
מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ: כִּי אֲכַל אֶת
יַעֲקֹב וְאֶת נְוֹהוּ הַשָּׁמַיִם: שְׂפוּךְ עֲלֵיהֶם וְעַמְּךָ וְחֲרוֹן
אַפְּךָ יִשִּׁיגֵם: תִּרְדּוּף בָּאֵף וְתִשְׁמִידִם מִתַּחַת שָׁמַיִם יי:
סוגרים את הדלת.

שְׂפוּךְ חֲמַתְךָ – העבר זעמך מעם ישראל אל הגויים. **אֲכַל אֶת יַעֲקֹב**
– השמיד את עם ישראל. **נְוֹהוּ הַשָּׁמַיִם** – החריבו את בית-המקדש.
יִשִּׁיגֵם – ירדפם. **בָּאֵף** – בזעם, בחרון אף.

